

XITATIMENDE XA NHLANGANELO XA VUHANGALASAMAHUNGU

Xitirho xa nawu lowuntshwa lexi kongomiseke eka rifumo leri nga hlamuselekiki xi ringetiwa

Tshwane, 30 Mhawuri 2022 – Pfhumba, ri le ku ringetiweni hi tindzawulo ta mfumo to hlaya na tiejensi eka nsindziso wo landzelela nawu na vuchuchisi, ri ta endla swi nga durhi, swi hatlisa, no olova ku lavisisa no vuyisela tinhundzu leti kumiweke hi ku tirhisa migingiriko leyi ehleketeleriwaka ku va yi nga ri enawini yo fana na vukungundzwana, vuxisi, mpapalato wa xibalo na mbhasiso wa mali.

Xiyenge xa Vuchuchisi xa Rixaka (NPA), Vulawuri bya Ndzavisiso wa Vugevenga bya Xirhangana (DPCI), Ndzawulo ya Vululami (DOJ) na Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS), hi ku rhangeriwa hi Senthara ya Vunhlori bya swa Timali (FIC) no tirha ehansi ka vulawuri bya Xipano xa Ntirho xo Lwa na Vukungundzwana (ACTT), swi tirha kun'we eka phurojeke ya nhlanganelo ku sikisa lava seketelaka mahanyelo ma vona hi mivuyelo leyi kumiweke hi ku endla swo biha ku suka eka rifumo ra vona leri nga hlamuselekiki.

Leswi swi ta kotisa Afrika-Dzonga ku antswa ku teka mivuyelo ya swa vugevenga leyi fambisanaka na xiringanyeto xa Vulawuri bya Xileriso xa Xiendlo xa swa Timali (FATF)

Tiejensi ta nsindziso wo landzelerisa nawu ti ta tirhisa nawu wa vuyiselo wa nhundzu lowu nga kona ku sirhelela swileriso leswi faneleke leswi humesiweke hi tikhoto ta hina ku teka rifumo leri nga hlamuselekiki, kwalaho swi kotisa vulawuri bya le Afrika-Dzonga ku vuyisela mivuyelo leyi ehleketeleriwaka ku va yi kumiweke hi ku endla swo biha.

Xipimelo eka nawu wa vuyiselo wa nhundzu leyi nga kona lexi kongomaka rifumo leri nga hlamuselekiki i xitirho xa nawu lexi lavaka leswaku Mfumo wu mbhonyela swihlovo malinghena swa le nawini swa mulumbetiwa leswaku a swi ringanelangi ku hlamusela tinhundzu leti mulumbetiwa a nga na tona.

Leswi swi veka vutihlamuleri eka mulumbetiwa ku mbhonyela xihlovo xa timali eka tinhundzu leti nga khomiwa leswaku ti le nawini naswona tinhundzu a ti kumiwangi ku suka eka mivuyelo ya migingiriko ya swa vugevenga. Khoto kwalaho yi nga endla xileriso xo teka rifumo leri nga hlamuselekiki eka xiyimo xa leswaku rifumo ra munhu kumbe enthithi swi kala ndzingano eka malinghena leyi nga enawini leyi kumiweke kumbe ku tivisiwa hi munhu kumbe enthithi naswona mulumbetiwa a nga koti hlamusela ndlela leyi rifumo leri nga enawini ri nga kumiwa hi yona.

Endlelo leri ri ta kotisa tiejensi ta nsindziso wo landzelela nawu na SARS ku tirha na le ka tikheyisi laha nghingiriko wolowo lowu nga riki enawini wu nga mbhonyelekiki swi nga kakanansi.

Eka misava, UK, Australia, Ireland, Mauritius na Kenya i swikombiso swa matiko leswi tekeke nongoti wa UWO tanihi switirho swa nawu no vuyiseriwa hi ku humelela eka tinhundzu teto.

Pfhumba leri humelelaka exikarhi ka tiejensi to tala ta Afrika-Dzonga ri kongomise eka ku tiyisa no seketela ntirhiso wa mamba ma nawu lama nga kona ku hlayisa no lahla tinhundzu hi ku kongoma rifumo leri nga hlamuselekiki. Pfhumba ri lava ku kumisisa loko nawu lowu nga kona wu nga tirhisiwa hi ku hetiseka kumbe wu fanele ku tiyisisiwa ku ya emahlweni na rimba ra nawu wa UWO leri yimeke ri ri roxe.

Ri tlhela ri kongomisa eka ku ringeta hi laha ntirhisano lowu humelelaka exikarhi tiejensi to tala wu nga humelerisiwaka hi kona ku ndlandlamuxa swipimelo swa nawu wa sweswi hi ku tumbuluxa nawu wa kheyisi hi ku tirhisa mafambiselo ma khoto.

Pfhumba ri sunguriwile hi Hukuri 2020 ku kambela nkoteko wa nkarhi wa vuyiselo wa nhundzu ya UWO eAfrika-Dzonga ehansi ka Kavanyisa ka 6 ka Nawu wa Nsivelo wa Vugevenga bya Mitlawa na hi ku tirhisa ntirhisano lowu humelelaka exikarhi ka tiejensi timbirhi. Komiti ya Mfambiso wa phurojeke wu tumbuluxiwile na xipano xa ntirho xi vumbiwile ku endla vulavisisi na ndzinganiso no endla swiringanyeto na ndlela yo ya emahlweni.

Tiejensi leti nghenelelaka ti nghenile eka memorandamu ya ntwanano leyi humelelaka exikarhi ka tiejensi timbirhi ku endla ntirhisano wa vona wu va ximfumo na ntirhiso wo vonaka wa pfhumba eka tikheyisi leti nga ta hlawuriwa; na ku lawula xihundla xa vuxokoxoko lebyi faneleke ku averiwa exikarhi ka tiejensi.

Migingiriko yo lulamisela eka xiphemu lexi landzelaka yi le ku yeni emahlweni ku kota ku hlawula kheyisi leyi faneleke ku kambela swipimelo leswi nga kona leswi kongomisaka eka rifuwo leri nga hlamuselekiki etikhoto.

Nhlangano wa Ntirhisano wa swa Ikhonomi na Nhluvukiso wu kombisile ntsakelo no seketela mimbuyelo ya phurojeke tanihi endlelo ro entisa ntirhisano lowu endlekaka exikarhi ka tiejensi to tala no lwa na migingiriko leyi nga riki enawini yo fana na vukungundzwana, vuxisi, mpapalato wa xibalo na mbhasiso wa mali na mikhuluko ya swa timali leyi nga riki enawini.

XITATIMENDE XA VUHANGALASAMAHUNGU XI HUMESIWILE EMATSHAN'WINI YA:

Adv Xolisile Khanyile, Director of the Financial Intelligence Centre

General Godfrey Lebeya: National Head: DPCI and Chairperson of ACTT

Adv Shamila Batohi, National Director of Public Prosecutions

Mr Edward Kieswetter, Commissioner, South African Revenue Service

MAKUMU